

Zuzana Řičářová, *Enzo Mari: Autoprogettazione*, posudek bakalářské práce FF UK, 2021

Předem musím konstatovat, že jsem v poslední době nečetl tak objevnou práci, z níž jsem se sám velice poučil. Italská neoavantgarda 60. - 80. let, a to zvláště její marxistická linie, totiž stála dlouho stranou našich historiků moderního umění, a to vcelku z pochopitelných důvodů. Až v poslední době se objevilo několik textů, které na její existenci upozornily – například v časopisu *Stavba* 2019, č. 2 a 3, a *Stavba* 2021, č. 4 –, a bakalářskou práci Zuzany Řičářové o designerovi Enzovi Marim lze hodnotit jako nejsoustavnější projev zájmu o tuto pozoruhodnou kapitolu z dějin moderní kultury. Autorka ji přitom napsala velmi dobře po myšlenkové i stylistické stránce, zorientovala se s velkým pochopením v literatuře Marimu věnované, pokusila se chvályhodně zasadit Mariho dílo do některých kontextů a dobře vyložila i formu a význam jeho projektu *Autoprogettazione* z roku 1973, respektive 1974. Připojím-li k této úvodní pochvalě několik kritických připomínek, nijak to nezpochybňuje mé vysoké mínění o její zdařilé bakalářské práci.

Předně, osobně jsem vždy opatrný, zabývá-li se studentská práce zahraničním tématem. Student totiž obvykle nemá přístup k pramenům o předmětu svého studia a jeho práci tak hrozí, že vyzní jen jako více či méně inteligentní kompilace. Toto nebezpečí umějí někteří studenti překonat svým interpretačním výkonem, zasazením díla do nezvyklých kontextů, dobrou polemikou s jinými interpretacemi. Myslím, že Zuzana Řičářová se o všechno uvedené poctivě snažila a že se při tom dostala hodně daleko. Snad by jí pomohlo, kdyby Mariho práci srovnala s podobnými výkony českého prostředí, které student obvykle zná důvěrněji než zahraniční materiál. Postoje Enza Mariho přitom dávají příležitost pustit se i tímto směrem, a to i tehdy, kdyby kolegyně Řičářová v českém prostředí nic podobného nenašla. I v takovém případě si totiž lze klást dobrou otázku, *proč* se u nás v poválečné době nic podobného nevyskytlo. Zajímavé by však mohlo být i hlubší srovnání marxisty Mariho s utopickým socialistou Williamem Morrisem a s idejemi jeho knihy *News from Nowhere*, která u nás v první třetině 20. století vyšla nejméně ve dvou různých českých překladech – autorka by se tu nemusela spoléhat na interpretaci Daria Russa (s. 40–41). Jen na okraj poznamenávám, že Morris věřil tomu, že všechno potřebné si lidstvo pro sebe brzy vyrobí, potřeba průmyslové výroby tak zanikne a lidé pak můžou doplňovat čas krásným zdobením svých rukodělných výrobků – co by na to asi Mari říkal?

Zadruhé si nejsem jistý, zda má bakalářská práce Zuzany Řičářové vhodnou stavbu. Pokládám za správné, že autorka věnuje pozornost starším Mariho dílům a idejím, které projekt *Autoprogettazione* předcházely, ale s rozborem a interpretací tohoto Mariho projektu autorka jeho osobnost víceméně opouští a jeho mladším pracím se už téměř nevěnuje, přestože Mari zemřel teprve před půldruhým rokem a po *Autoprogettazione* toho ještě mnoho udělal. Snad by tedy bylo lepší načrtnout celý jeho život a tvorbu a pak se k *Autoprogettazione* vrátit ve zvláštní kapitole nebo kapitolách.

Ted' už jen drobnosti. Teoretik Gillo „Dorfels“ (s. 11) se správně jmenuje Dorfles, dvě jeho knihy vyšly česky; Antonio Gramsci neobohatil teorii marxismu „po druhé světové válce“ (s. 15, poznámka 57), protože zemřel už v roce 1937 po dlouhém věznění; marxistickým ideálem není předat výrobní prostředky „do rukou jednotlivce“ (s. 55), nýbrž do rukou skutečných výrobců, tj. dělnické třídy, a tak se teprve překoná odcizenost práce, o níž Mari snil a která tak nespočívá jen v monotónnosti dělníkových úkonů. Ve stylistice Zuzany Řičářové, jinak výborné, mě přesto znepokojují anglicismy ve slovosledu – například „Samos série“ (s. 30): správně „série Samos“ – nebo například v prepisech ruských názvů: INKhUK (s. 39) je správné psát INCHUK. Mnohokrát jsem již také vyjádřil přesvědčení, že studentské práce by měly přijmout bibliografickou normu časopisu *Umění*.

Tyto kritické poznámky však nejsou v rozporu s mým vysokým míněním o bakalářské práci Zuzany Řičářové. Všele ji doporučuji k obhajobě a navrhuji známku 1.